

Svar på Gröna fullmäktigegruppens och 14 andra ledamöters motion om att halvera koldioxidavtrycket för mat som serveras inom staden före år 2025

VD/6861/00.02.00.03/2019

RV/TE/LL/ALS

Gröna fullmäktigegruppen och 14 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”Klimatförändringen är ett av de största hoten mot människors välfärd och mot miljön. Vanda har i strategin för fullmäktigeperioden ställt upp ett ambitiöst mål att vara en kolneutral stad före år 2030.

Matproduktionen orsakar betydande klimatutsläpp och har också andra massiva effekter på miljön och djurens välbefinnande.

Det är helt klart att staden som en del av klimatansvaret och målet att uppnå kolneutralitet måste främja minskningen av klimatutsläpp i anslutning till livsmedel.

Vi som undertecknat motionen föreslår att staden sätter upp som mål att halvera koldioxidavtrycket för mat som serveras inom staden före år 2025. För att förverkliga målet ska det beredas en plan med tillhörande åtgärder som täcker hela stadskoncernen.”

Stadsfullmäktige 26.8.2019 § 17

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutar ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Verksamhetsområdet för stadens strategi och ledning konstaterar följande i sitt svar:

Serviceenheten för upphandlingar har det centraliserade ansvaret för upphandlingen av måltidsservice samt beställningen av denna vid Vanda stad.

Vanda har identifierat måltidsservicen som ett betydande delområde med avseende på koldioxidutsläpp som orsakats av stadens verksamhet. Huvudmålen för stadens vägkarta för resurssmarthet är klimatneutralitet, avfallsfrihet samt ett stopp på överkonsumtionen före år 2030.

I verksamhetsområdenas åtgärdsplaner för resurssmarthet ingår flera åtgärder som syftar till att minska det koldioxidavtryck som måltidsservicen ger upphov till. Till åtgärderna hör bland annat planering av menyerna, att vid beredningen av upphandlingar kartlägga närproducenter på marknaden samt eventuellt använda deras tjänster, och likaså att vid upphandlingar beakta frågor om ansvarsfullhet samt minska miljöpåverkan i produktionen av måltidsservice. Man följer årligen upp hur åtgärderna utfaller och resultaten rapporteras i genomförandeplanen för vägkartan för resurssmarthet.

Enligt en grov bedömning inverkar följande faktorer på måltidsservicens direkta koldioxidutsläpp:

- den vegetariska matens andel i serviceutbudet, ju högre andel desto mindre koldioxidavtryck
- prognosutfall med avseende på optimal mängd producerad mat

- storköksapparaternas energiförbrukning
- måltidstransporternas antal samt fordonstyp

Till de indirekta utsläppen räknas följande faktorer:

- lokalernas användningsgrad och matens tillredningssätt
- livsmedlens produktionsland och -sätt
- livsmedlens logistikkedja, inkl. transport och förpackning

Åtgärder som vidtagits och hela tiden utförs i syfte att minska på måltidsproduktionens koldioxidutsläpp:

I detta nu bjuds det i skolorna och daghemmen varje vardag på ett vegetariskt alternativ och en gång i veckan är det vegetarisk dag med två vegetariska rätter på menyn. Vid Katrinesjukhuset samt vårdinrättningar för äldre serveras det en gång i veckan vegetarisk mat till lunch och middag. Från och med år 2019 förutsätter man i avtalen med måltidsserviceproducenterna att det sker ett fortlöpande receptutvecklingsarbete som gäller vegetariska rätter. Representanter för beställaren deltar aktivt i testningen och utvecklingen av nya recept. Målet är att öka åtgången av de nuvarande vegetariska alternativen samtidigt som man strävar efter att minska kötträtternas åtgång. Genom en bättre utveckling av vegetariska matrecept strävar man efter att minska svinnet. För tillfället är det ett problem i och med att matsvinnet för vegetariska rätter är större än för köttätter.

I de nya serviceavtalen förutsätts det att serviceproducenten tillämpar ett system för miljöledning som certifierats av en extern instans.

Det sker en kontinuerlig uppföljning av matsvinnet. Serviceproducenterna rapporterar om resultatet av uppföljningen av matsvinnet till beställarna. Genom uppföljning av svinnet och planering av menyerna kan man uppnå säkrare prognoser för matåtgången och därigenom minska svinnet.

Storkökens utrustning förnyas fortlöpande i enlighet med apparaternas livscykel. För utrustningen har man i upphandlingsavtalet framfört krav på högsta klass med avseende på energieffektivitet som gäller vid tidpunkten för konkurrensutsättningen.

Måltidernas produktionssätt inverkar på antalet måltidstransporter, vilket utreds i ett pilotprojekt som gäller olika modeller för ett köksnätverk. Inom projektet jämförs verksamhetslokalernas användningsgrad och matens produktionssätt samt hur de inverkar på koldioxidutsläppen.

Redan i konkurrensutsättningsfasen ställs krav på producenterna avseende produktionsländer och produktionssätt samt logistikkedjor för livsmedel som används inom Vanttis måltidsproduktion, i den mån upphandlingslagen tillåter. Man fäster även uppmärksamhet vid dessa faktorer i de avtal som görs upp med producenterna av måltidsservice.

Fullmäktigemotionens mål på att fram till år 2025 halvera koldioxidavtrycket för mat som serveras inom staden är mycket ambitiöst. Problemet med att förverkliga målet är avsaknaden av en mätningssätt/kalkyl med vilken man kunde påvisa att målet nåtts, problemet med fastställande av utgångsnivån, samt tillräckliga resurser för att främja och följa upp målsättningarna.

Nationella projekt

Det omfattande nationella projektet Canemure, med fokus på ett klimatneutralt Finland, pågår fram till år 2024. Inom projektet produceras kalkyler för att konkret räkna ut koldioxidavtrycket, och Helsingfors stad kommer inom projektet att uttryckligen utarbeta en utredning/kalkyl med avseende på koldioxidavtrycket inom måltidsservicen. Det är fråga om ett omfattande innovativt expertarbete, vars resultat det sedan är möjligt att dra nytta av i samarbetet städerna emellan.

Helsingfors stad har ställt upp ett mål om att halvera kött- och mjölkkonsumtionen fram till år 2025. Enligt uppgifter vi fått från Helsingfors stad utreds även i Helsingfors som bäst vilken mätare vore lämpligast för att mäta hur målet utfaller. Någon mätare finns inte ännu, vilket gör att frågan om utgångsnivå och mål snarare handlar om antaganden och inte om fakta. Till denna del fortsätter vi vårt samarbete med Helsingfors stad och vi kommer att tillgodogöra oss all den kunskap kring mätning som finns att tillgå.

I fjol deltog upphandlingen av Åbo stads mattjänster i projektet Acceleratorn, som förverkligades av Finlands miljöcentral med finansiering från Sitra. I projektet utreddes faktorer som inverkade på koldioxidavtrycket för mattjänster som inhandlats av köksnätverket och staden, och likaså utarbetades en mätare med vilken koldioxidavtrycket kunde beräknas. För mattjänsternas del visar mätaren att även om all energi som finns att tillgå låg på nollutsläppsnivå (distributionen medräknad) och även om maten som serveras är vegetarisk till 100 procent och det inte fanns något matsvinn alls, skulle man trots det nå upp till en utsläppsminskning på endast omkring 76 procent. En förändring borde ske i produktionen av vegetarisk kost för att lägre utsläpp kunde nås. På basis av resultaten vore en halvering av utsläppen för måltidstjänsternas del ett realistiskt mål på 10 års sikt.

Matens klimatpåverkan är en så central del av koldioxidavtrycket att en separat, mer detaljerad mätare som utgår från de senaste forskningsrönen bör utvecklas med tanke på en uppskattning av utsläppen. Verktuget borde fungera på alla nivåer inom både måltids-, meny- och mattjänstaktörernas verksamhet och stödja både en bedömning av nuläget samt en målinriktad minskning av utsläppen utgående från matval.

Förslaget till verkställande av fullmäktigemotionen är således en uppdatering av åtgärdsplanerna i den gällande vägkartan för resurssmarthet fram till år 2030. Uppdateringen kunde ske i samband med strategiperiodens mellanutvärdering samt vid utarbetandet av strategiprogrammet för följande fullmäktigeperiod där målet om klimatneutralitet utformas mer konkret på åtgärdsnivå.

Stadsstyrelsen 9.3.2020 § 18

Stadsdirektörens förslag:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Gröna fullmäktigegruppen och de 14 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och att
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 23.3.2020 § 12

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade bordlägga ärendet till följande möte.

Bilaga:

- Gröna fullmäktigegruppens och 14 andra ledamöters motion om att halvera koldioxidavtrycket för mat som serveras inom staden före år 2025

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1 Besvärsförbud

Närmare information:

Tiina Ekholm, upphandlingsdirektör, tfn 050 381 3852 [fornamn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:fornamn.efternamn[at]vantaa.fi)